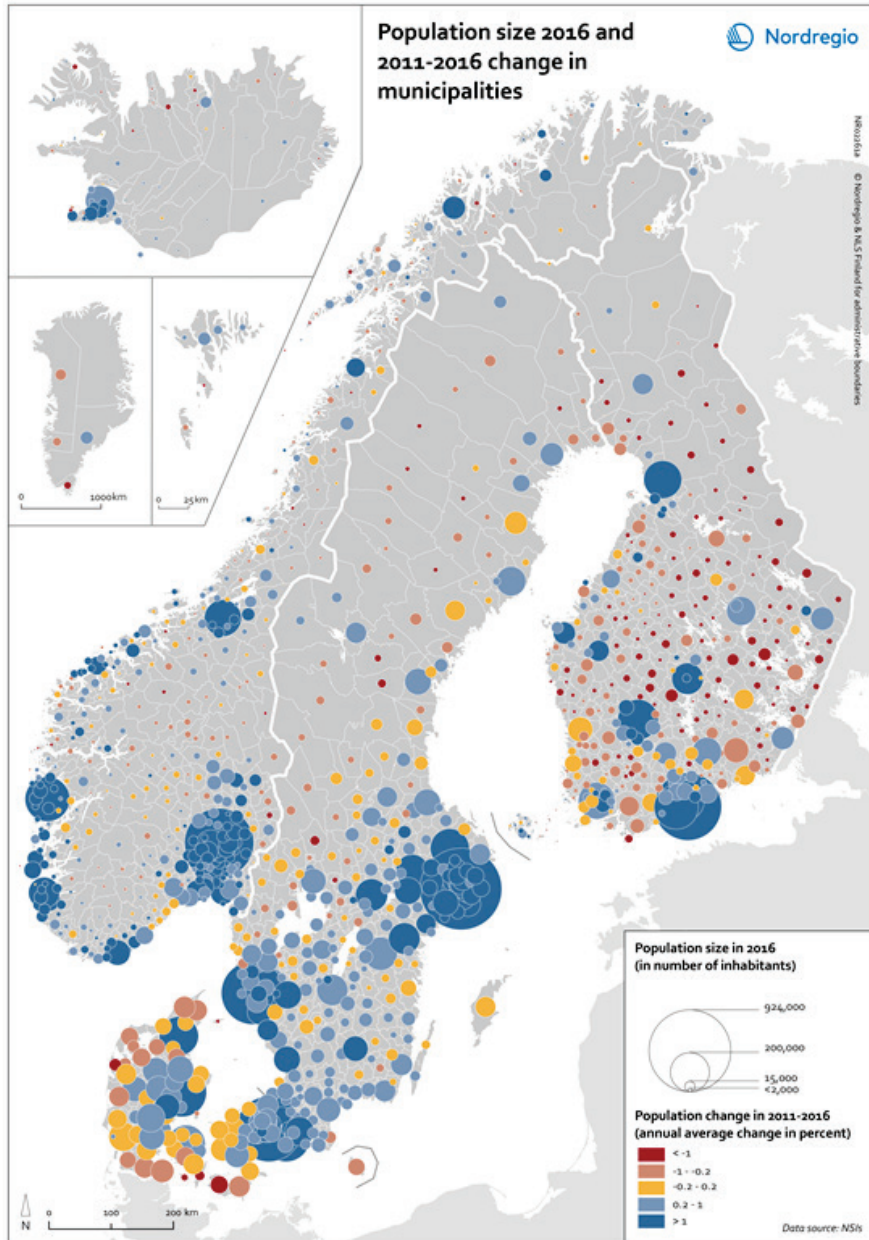

Demografins regionala och kommunala utmaningar

Sverker Lindblad, Kommunutredningen (Fi 2017:02)

Urbanisering och regionförstoring

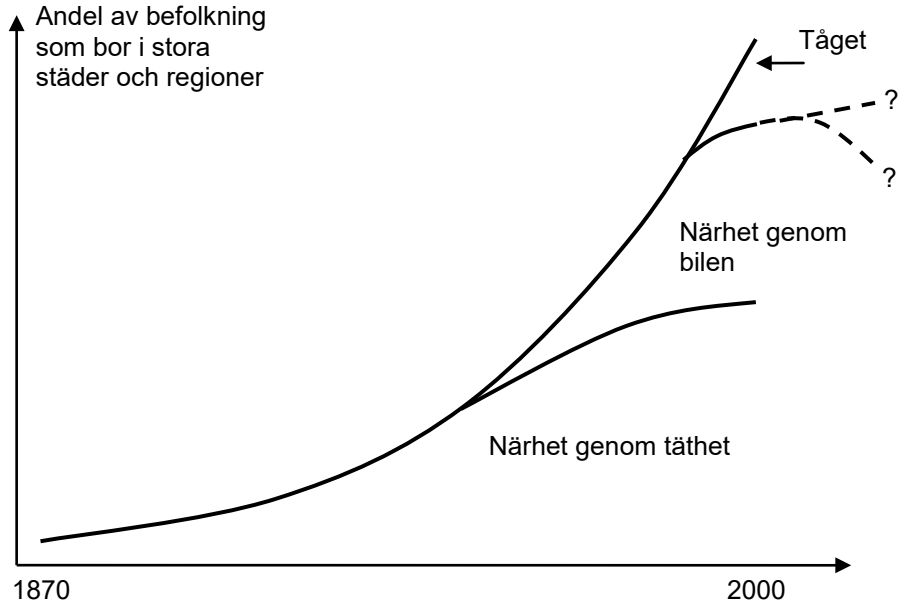

Befolkningsförändring i kommuner 2011-2016

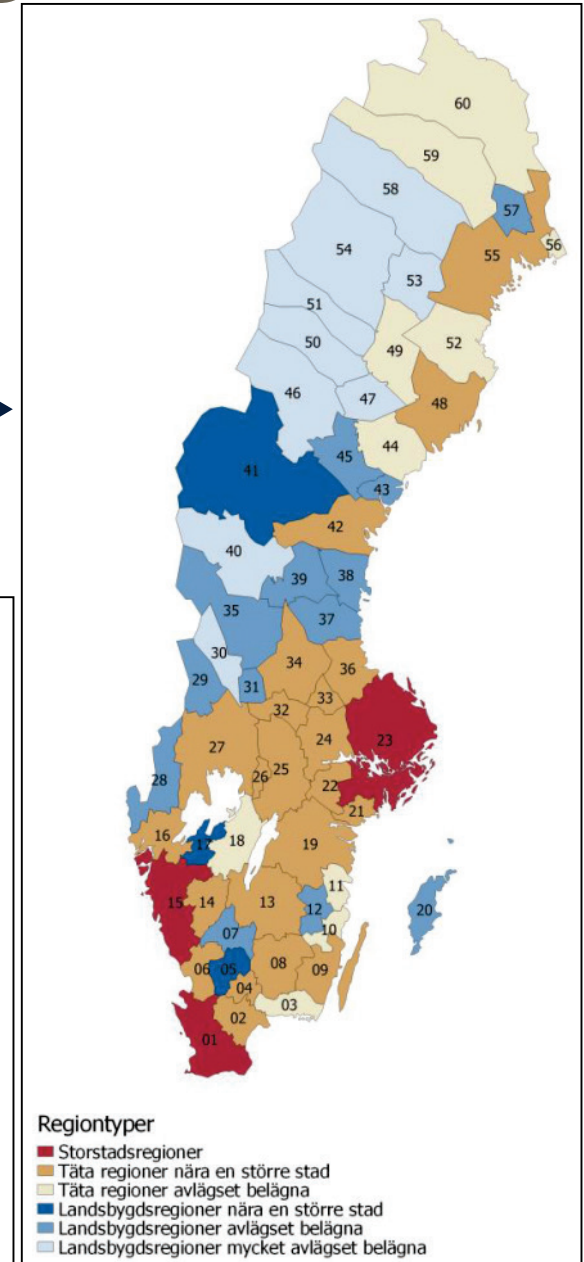
Lokala arbetsmarknadsregioner 2030 (ytan proportionell mot folkmängden)

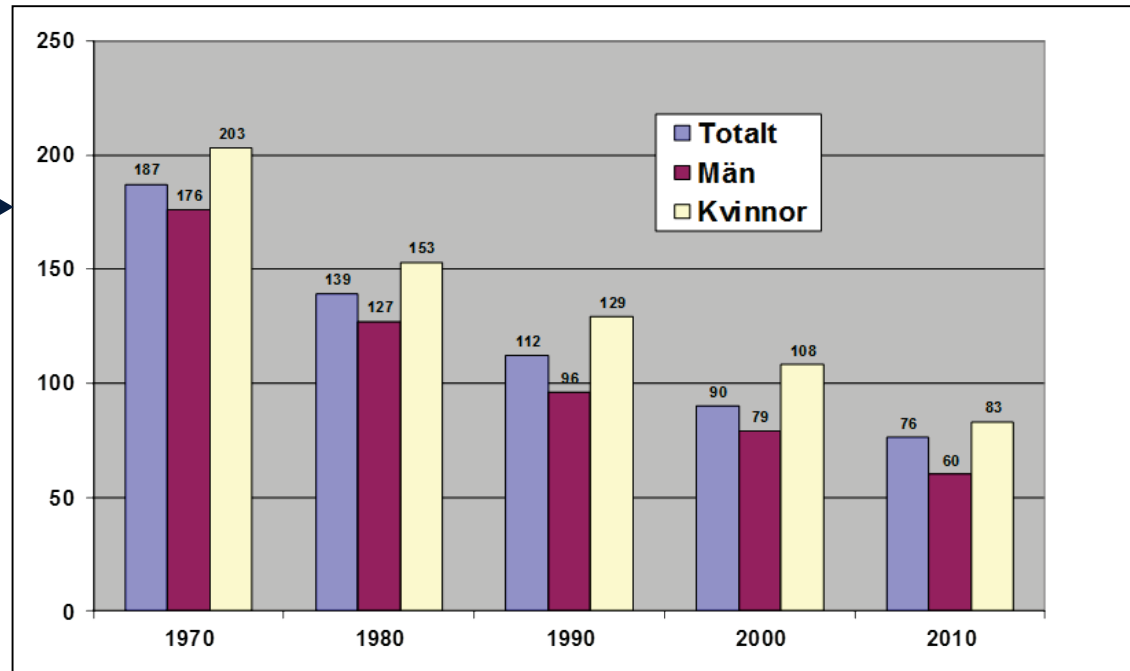
Växande arbetsmarknadsregioner

Arbetsmarknadsregioner (FA) utifrån pendling mellan kommuner

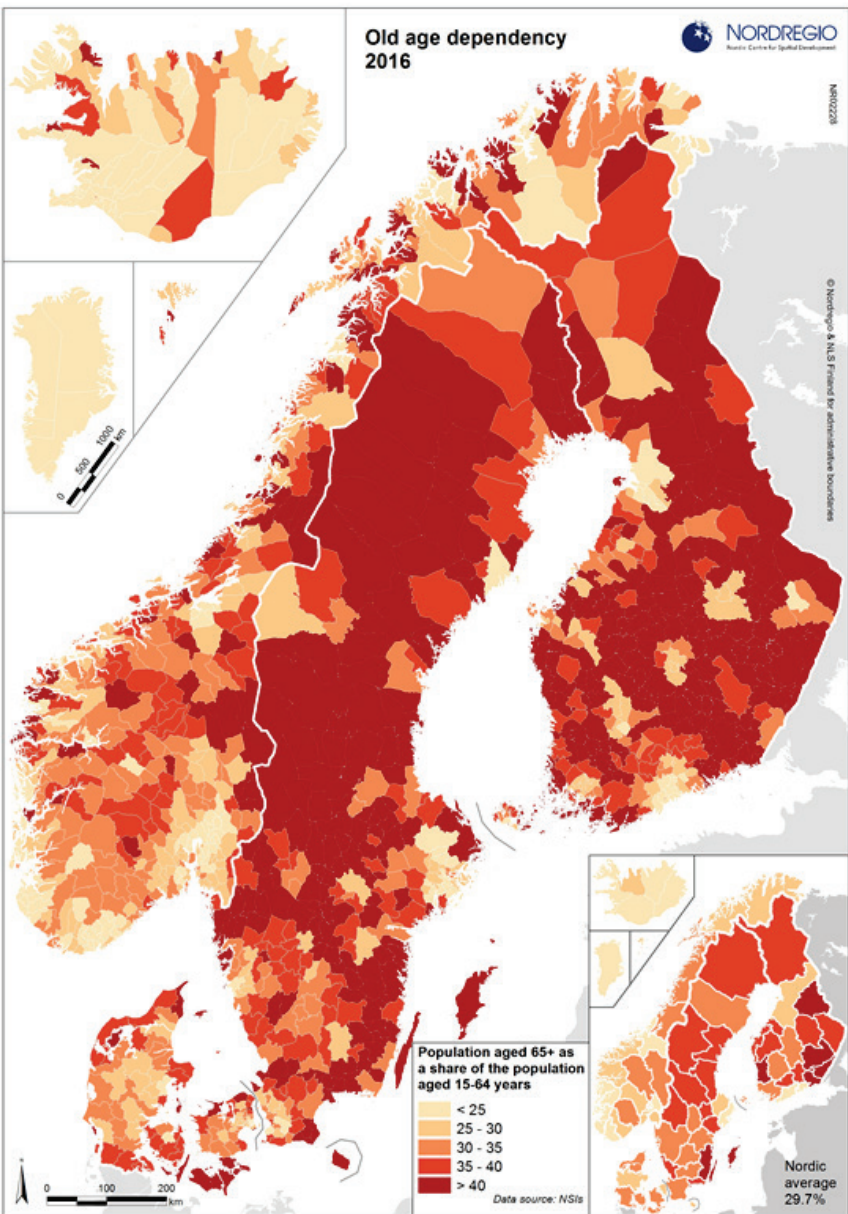

Antal LA (enl. SCB) 1970 – 2010

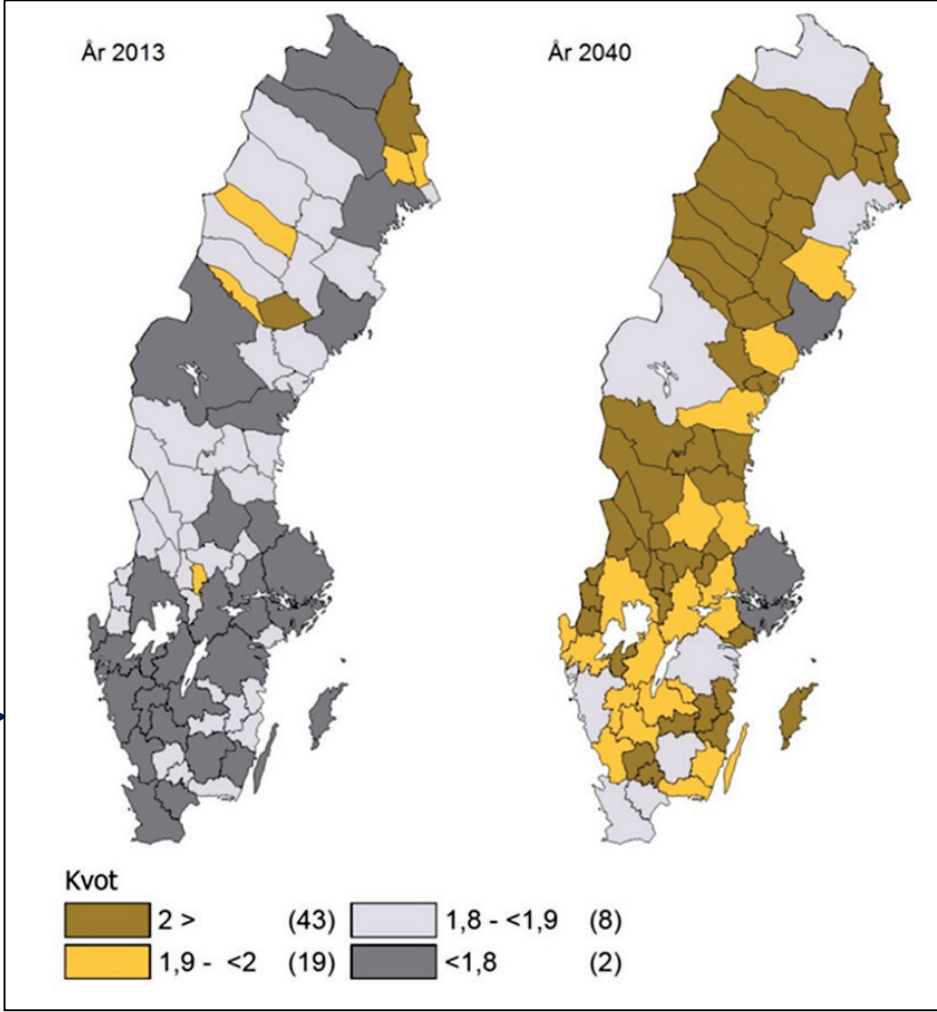
”Regionförstoring”

Demografiska förändringar

Andel befolkning 65+
i kommuner 2016

Ökande
försörjningskvoter
(total bef / bef 20-64år)

Källa: LU2015 Bilaga.7

Demografins utmaningar och möjligheter

- **Allt färre i arbetsför ålder innebär minskande skatteintäkter.**
- **Allt fler utanför arbetsför ålder innebär ökat tryck på skattefinansierad verksamhet.**
- **Arbetskraftsbrist i skola, vård och omsorg samt minskande betalningsförmåga via skatter.**
- **Arbetskraftsbrist i näringslivet, särskilt vissa yrkesgrupper.
Minskande investeringsvilja?**
- **Pigga och aktiva åldringar efterfrågar nya produkter och tjänster.
Ny och växande marknad.**
- **Innovativa lösningar avseende välfärdstjänster**
- **Regionförstoring – vidgade funktionella regioner ger både utmaningar och möjligheter**

Tilltagande polarisering mellan kommuner

Antal kommuner per kommunstorlek 1974, 2013 och 2040

Befolkning	1974, antal	2013, antal	2040, antal
–4 999	9	15	23
5 000–7 999	36	33	33
8 000–19 999	133	123	108
20 000–49 999	78	72	69
50 000–99 999	24	33	34
100 000	10	14	23
Summa	290	290	290

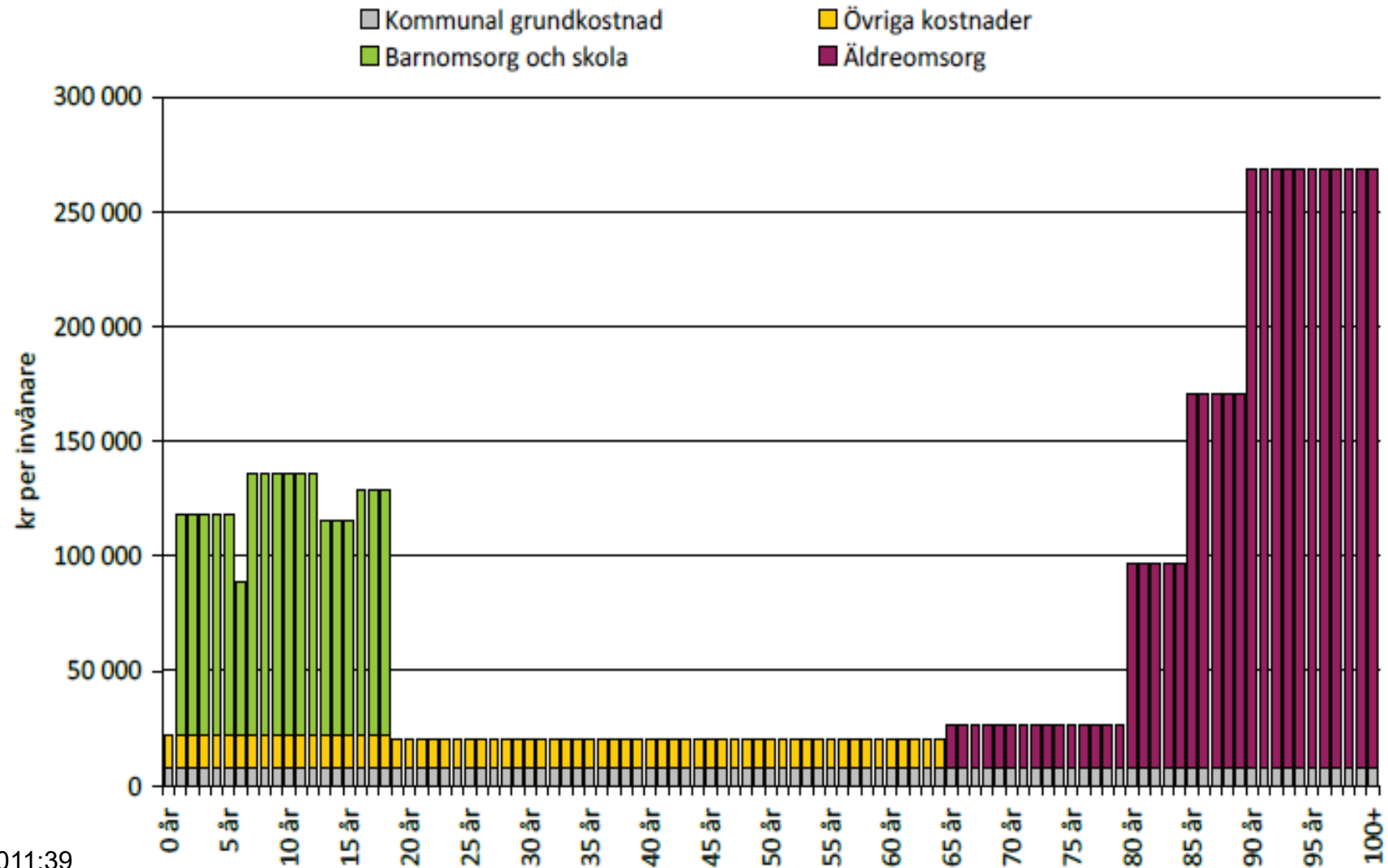
Källa: SOU 2015:101, Långtidsutredningen, bilaga 7

Två huvudutmaningar

- Minskande och åldrande befolkning ger bristande kapacitet i mindre kommuner
- Urbanisering och vidgade funktionella regioner innebär att kommunindelningen inte svarar mot ett funktionellt regionperspektiv

Demografi och kommunala kostnader

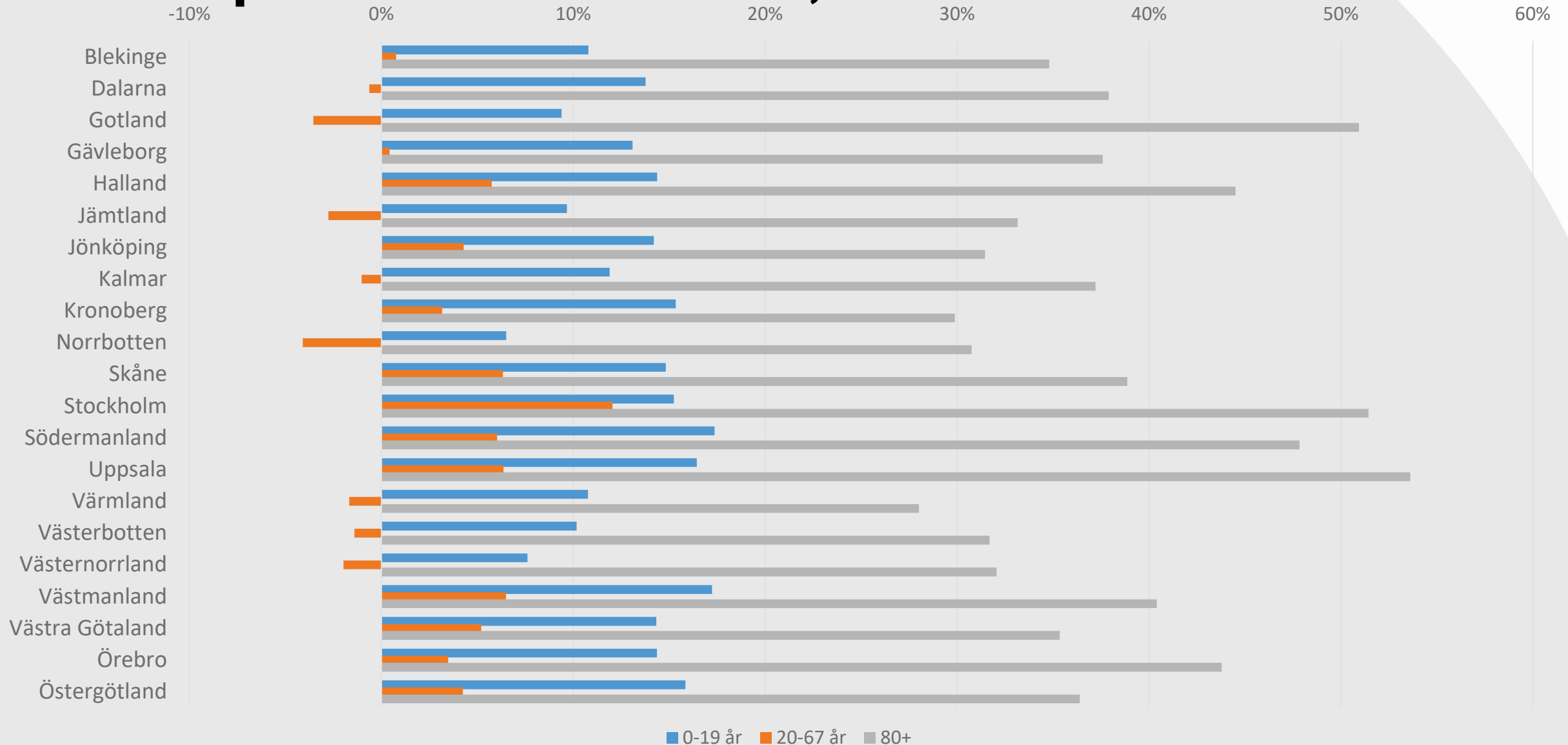

Källa: SOU 2011:39

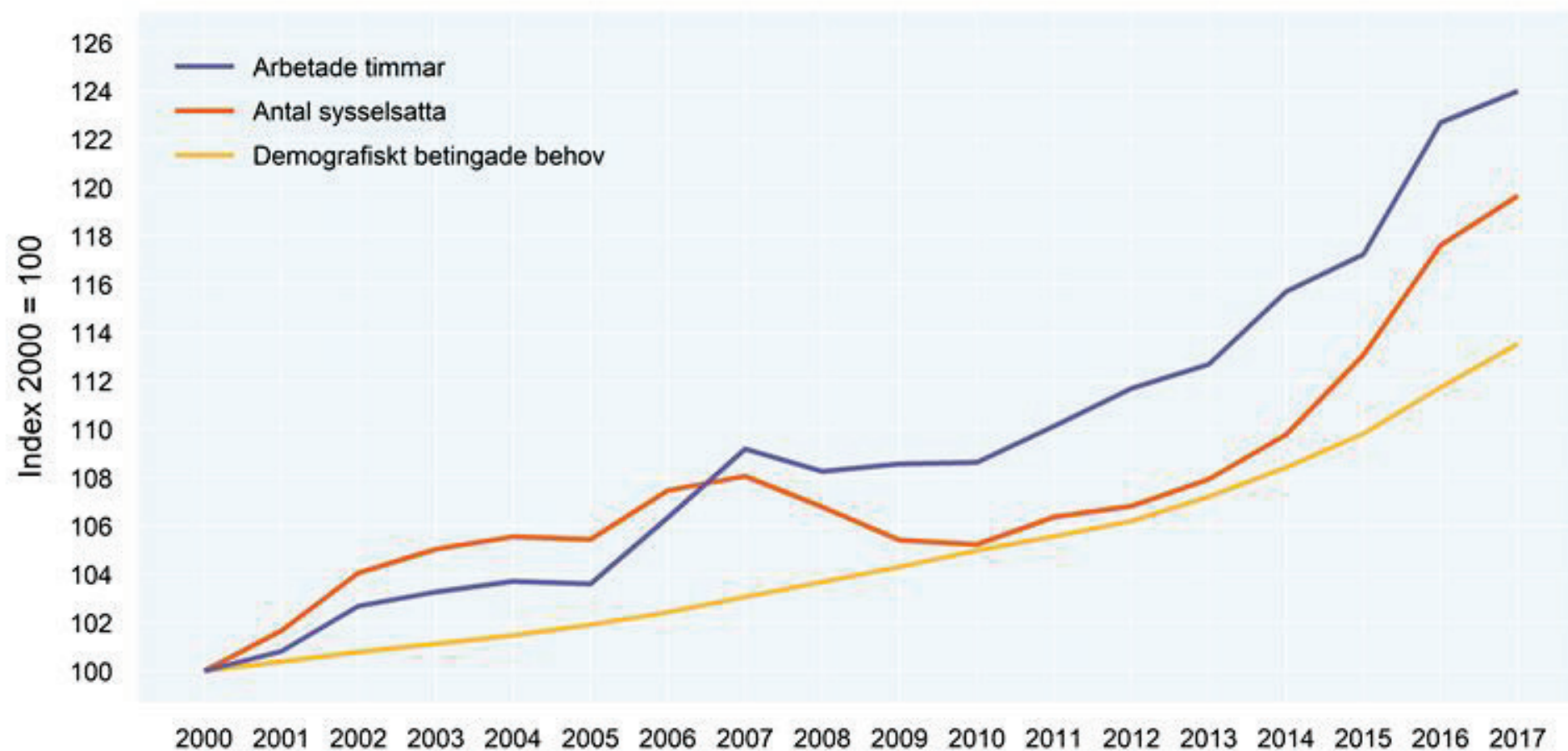

Procentuell förändring av antalet personer under perioden 2017-2026, efter län.

Kommunsektorns skattefinansierade verksamhet

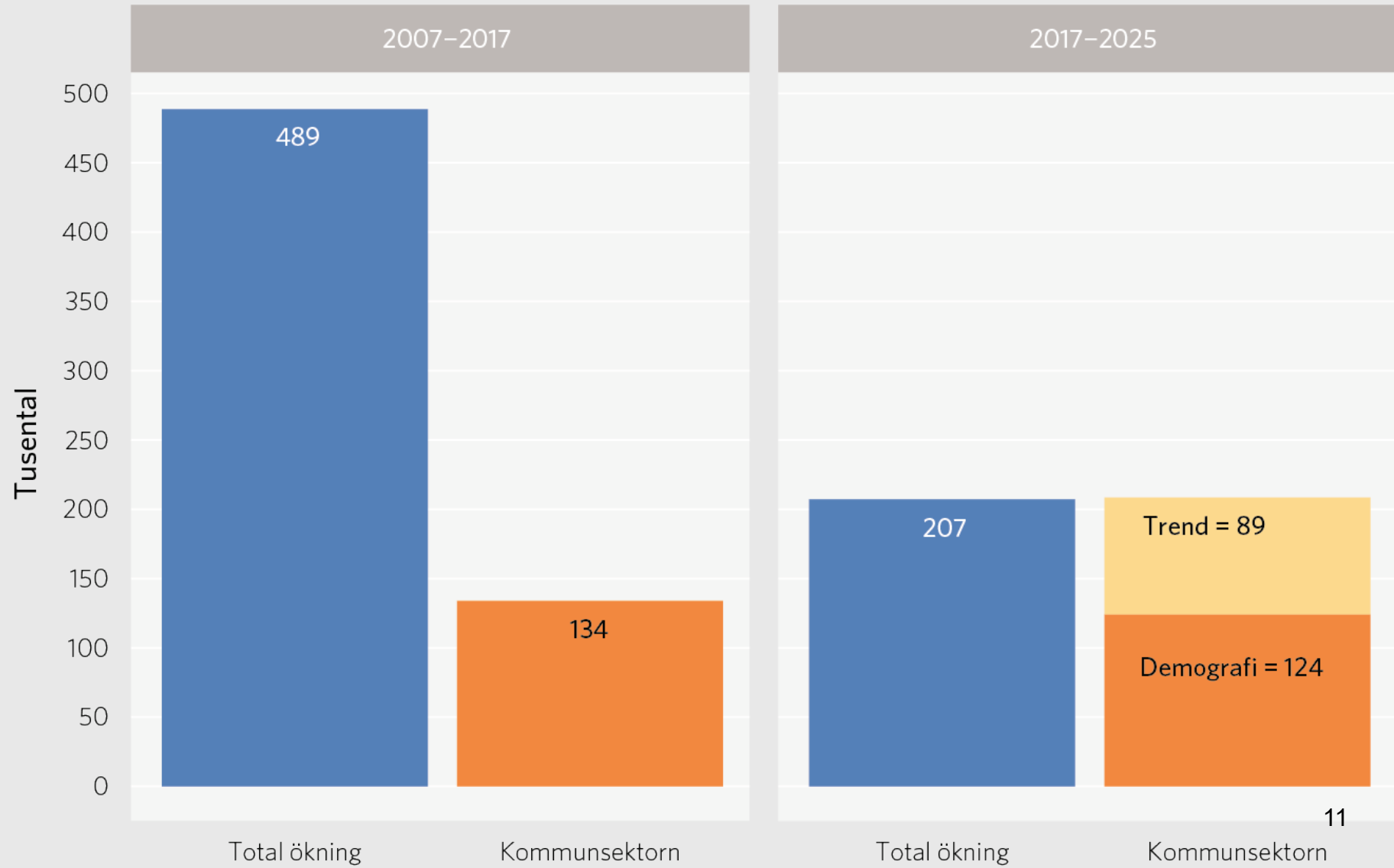
Antal sysselsatta, arbetade timmar respektive demografiskt betingade behov

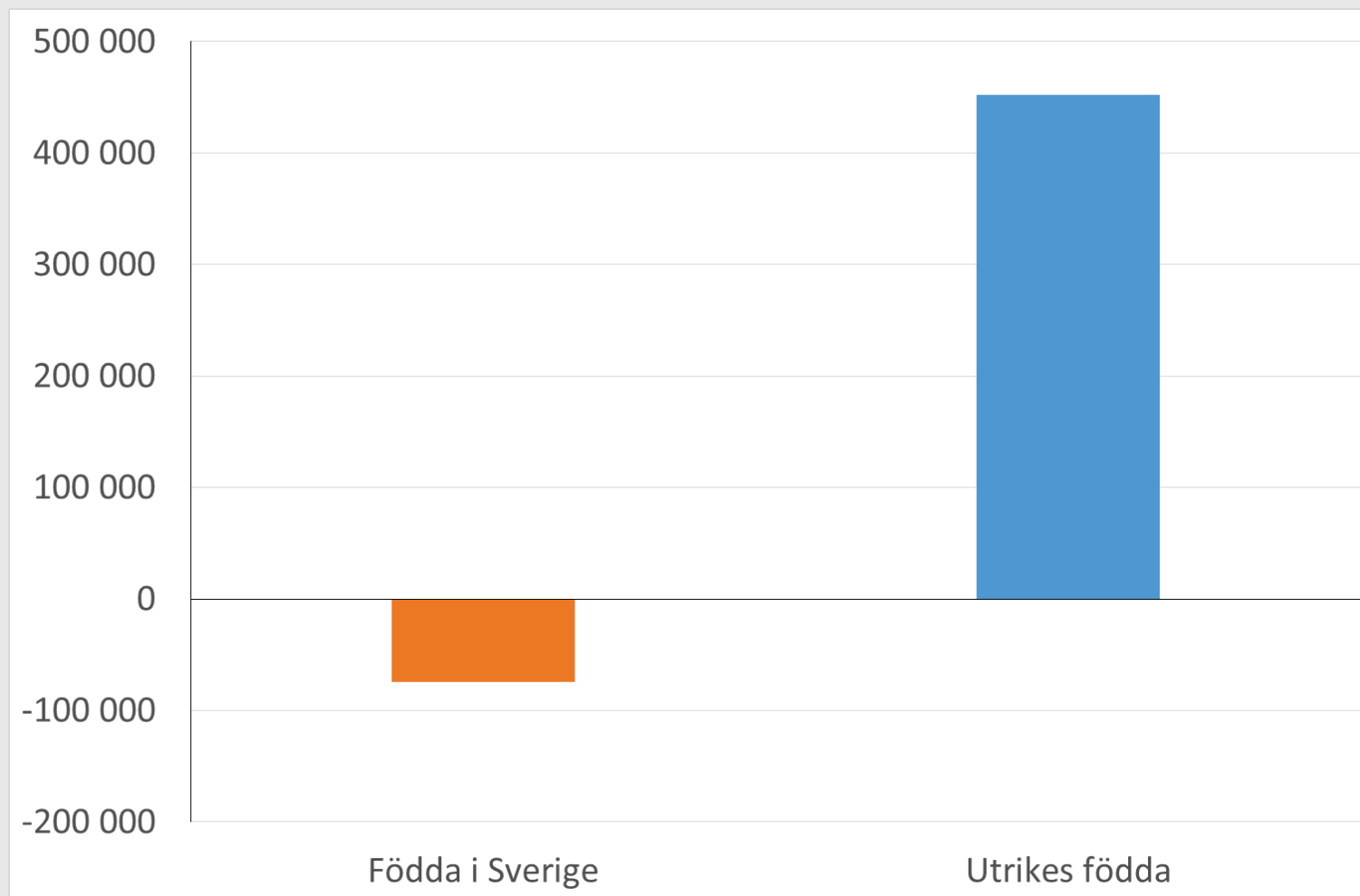
Källor: Konjunkturinstitutet och SKL

Förändring av antal sysselsatta totalt samt i kommunsektorn, exklusive respektive inklusive trend

Tusental personer

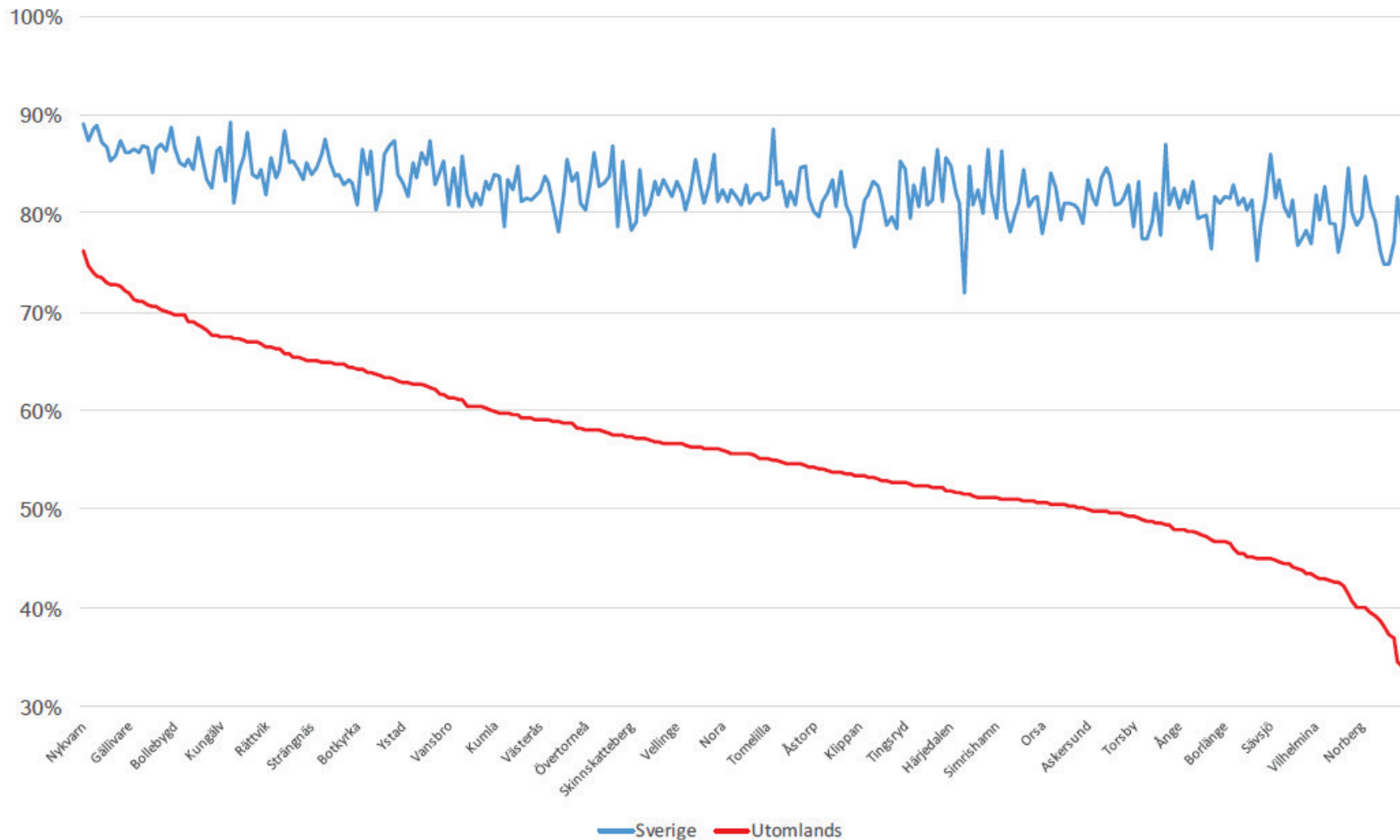

Förändring antal invånare - ålder 20-64 år kommande 10-årsperiod

Etablering och integration av nyanlända

Sysselsättningsandel för svenskfödda respektive utlandsfödda 20-64 år, kommuner 2014

Källa: SCB/Reglab

Stora och växande skillnader i förutsättningar

- Från 2 500 inv i Bjurholm och Sorsele till 950 000 inv i Stockholm
- Från över 19 000 km² i Kiruna till 9 km² i Sundbyberg
- Från 39 procents tätortsgrad i Berg till 100 procent i flera Stockholmskommuner
- Från 34 procent 65+ åringar i Borgholm och Pajala till 13 procent i Sundbyberg och Huddinge
- Från över 74 200 kr/inv i kommunala nettokostnader i Vilhelmina till 33 900 kr/inv i Solna
- Genomsnittlig köpeskilling för småhus, från 310 tkr i Ragunda och Åsele till över 10 Mkr i Danderyd och Lidingö

Kommunutredningen ska analysera olika strukturella åtgärder:

- Kommunal samverkan
- Kommunsammanläggningar
- Generell förändring av uppgifter
- Asymmetrisk ansvarsfördelning
- Andra tänkbara åtgärder (t ex digitalisering)

Utökade möjligheter till
avtalssamverkan –
delbetänkande samt
lagändring 1 juli 2018

- En kombination av åtgärder kan vara en framkomlig väg
- Försöksverksamhet kan föreslås

Är det dags för kommunsammanläggning?

- Vid 1974 års kommunreform ansågs 8 000 inv vara kritisk gräns för att bedriva effektiv verksamhet
- Kommunreformsutredningar i Danmark, Norge och Finland pekar på minst 20 000 inv som önskvärt för effektiv verksamhet
- År 2040 beräknas vi ha 56 kommuner < 8 000 inv (19 %) och 164 kommuner < 20 000 inv (56 %)

Verksamheter har olika territoriell logik – lokalt, regionalt, nationellt:

- Arbetsmarknadspolitiken
- Gymnasieskolan
- Räddningstjänsten
- Fysisk planering / bostadsplanering
- Kollektivtrafiken
- Sjukvården
- Etc...

Bör ansvaret ändras, generellt eller asymmetriskt?

Andra kapacitetshöjande åtgärder:

- Digitalisering – men fallgruppar och stödbehov
- Systematiskt lärande – men bristande mottagningskapacitet

Det är vår framtid det gäller!

vaggeryd.se

pajala.se

skara.se

kiruna.se

tingsryd.se

malmo.se

sverker.lindblad@regeringskansliet.se

www.sou.gov.se/kommunutredningen

Regeringskansliet

Kommunutredningen Fi 2017:02